

Voľne prístupné pramene v prírode

Zverejnené na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach
(<https://www.ruvzke.sk>)

Voľne prístupné pramene v prírode



V okolí Košíc sa nachádzajú pramene rôznej výdatnosti a kvality. Niektoré sú zachytené a udržiavané, ale o väčšinu z nich sa nikto nestará.

Laická verejnosť sa často zaujíma, či voda z takýchto pramenných záchyto, prípadne studničiek je vhodná na pitné účely a kto overuje kvalitu vody z nich laboratórnymi rozbormi.

V tejto súvislosti je treba poznamenať, že problematika sledovania kvality vody vo voľne dostupných prameňoch nespadá v zmysle zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do pôsobnosti úradov verejného zdravotníctva a z toho dôvodu ani nevedieme evidenciu o prameňoch v lesoch.

V záujme ochrany svojho zdravia dávame preto turistom tieto základné informácie: **Voľne dostupné pramene nie sú spoľahlivo chránené a táto skutočnosť vplýva na kvalitu vody a tiež na výdatnosť prameňa. Pramene a studničky sú bez ochranného pásma, a tým nie je vylúčené ich znečistenie napr. ľudskou činnosťou, zvieratami, prírodnými živlami a pod.** Preto konzumáciu vody neznámej kvality považujeme z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva za riziko vzniku vodou prenosných ochorení.

Aké infekčné ochorenia prenosné vodou sú u nás aktuálne?

V podmienkach SR sú vodou prenášané bakteriálne ochorenia spôsobené Shigellami a inými črevnými infekčnými agens, z vírusových ochorení sú to najmä ochorenia spôsobené Rotavírusmi a vírusom hepatitídy typu A.

- Bacilárna dyzentéria (bacilárna úplavica) je najnákazlivejšia bakteriálna črevná nákaza. Typicky začína náhle triaškou, bolesťami brucha, prudkými hnačkami s vodnatou stolicou s prímiesou hlienu, prípadne aj čerstvej krvi. Pôvodcami nákazy sú shigelly. Inkubačný čas je 1 – 7 dní, bežne 3 dni. Prameňom nákazy je chorý človek, alebo rekonvalescent. Vylučovanie baktérií stolicou je masívne v akútnom období choroby, niekedy pretrváva aj týždne po skončení klinických príznakov ochorenia. Prenos nákazy je fekálne orálnou cestou, priamym kontaktom, ale aj **kontaminovanou**

Voľne prístupné pramene v prírode

Zverejnené na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach
(<https://www.ruvzke.sk>)

vodou a potravinami.

- **Vírusová hepatitída** (zápal pečene) **typu A** je infekčná choroba, ktorá sa prejavuje postihnutím pečenej buniek. Začiatok ochorenia sa prejavuje zvýšenou teplotou, únavou, stratou chuti do jedenia, nútením na zvracanie. Klinické štádium sa prejaví žltáčkou, zažltnutie na očných sklérach, neskôr na koži. Ochorenie má sezónny charakter (zvyšuje sa na jeseň, maxima dosahuje v zime). Pôvodcom nákazy je vírus infekčného zápalu pečene typu A.

Inkubačný čas je 15 – 50 dní.

Prameňom nákazy je človek. U chorých ľudí koluje vírus v krvi už v inkubačnom čase 3 týždne pred začiatkom klinických príznakov a v akútnom štádiu je prítomný aj v stolici.

Prenos nákazy najčastejšie pri priamom styku s človekom na konci inkubačného času a v akútnom štádiu choroby, alebo prostredníctvom **kontaminovanej vody** a potravín.

- **Vírusové gastroenteritídy** ochorenie sa prejavuje dávivými pocitmi, zvracaním, bolesťami brucha, vodnatými hnačkami, zvýšenou teplotou.

Pôvodca nákazy je Rotavírus, Norwalk vírus.

Inkubačný čas 1 – 4 dni.

Prameňom nákazy je najčastejšie chorý človek, vírusy však vylučujú aj zdraví ľudia.

Prenos nákazy fekálne orálnou cestou, aj kontaminovanou vodou.

Je potrebné si zapamätať, že spoľahlivá ochrana, ako aj pravidelná údržba vodného zdroja sú prvoradým predpokladom zdravotnej bezchybnosti vody vo vodnom zdroji čo sa v prípade voľne prístupných zdrojoch vody nedá zaručiť.

Označovanie prameňov v súvislosti s využívaním vodného potenciálu v danom území spadá do kompetencie príslušných miestnych a obecných úradov.